

ACTIVITĂȚI PENTRU ORA DE DIRIGENȚIE: DIVERSITATE ȘI INCLUZIUNE

Materiale culese, adaptate și dezvoltate de prof. Adina-Crina DRUG și Roxana DUMITRAȘCU-DASCĂLU, prof. însoțitori elevi în mobilitatea pentru elevi din Manavgat, Turcia, 9-16.05.2026

ACTIVITATEA 1 – IDENTITATEA

Scopul acestei activități este de a-l face pe participant să înțeleagă că identitatea unei persoane este alcătuită din mai multe caracteristici și este unică. Câteodată oamenii se concentrează asupra unui singur aspect al unei persoane și atribuie un anumit caracter acelei persoane doar pe baza aceleiași caracteristici, în timp ce persoana respectivă are mai multe „straturi”. Este nedrept să fii redus doar la un anumit aspect al personalității tale.

Obiective de învățare	Materiale de lucru:	Metodele non-formale folosite
Valori – creșterea nivelului de conștientizare și a acceptării de sine Abilitați - abilitatea de a explica cum descoperirea identității este în strânsă legătură cu înțelegerea și respectarea diversității - abilitatea de a identifica ca cele mai relevante aspecte ale identității fi ecăruia Cunoștințe - înțelegerea conceptului de identitate	1. Hârtie și creioane colorate 2. Scenariul printat al filmului de animație Shrek în mai multe exemplare 3. Filmul „Shrek” (capitolul 6- 00:25:14- 00:27:45) 4. DVD/video player, proiector sau televizor, 5. tablă/foaie de flipchart 6. magneți	Față în față cu IDENTITATEA (30 min) Povestire: Ipoteze ale identității - Shrek-Capcâunul (20 min)

Descrierea activităților:	Întrebări pentru dezbateri
1. Față în față cu identitatea - fiecare participant primește o jumătate de foaie de flipchart și creioane colorate și trebuie să se deseneze pe sine (poate fi un simbol, se pot folosi cuvinte, semne, orice dorește participantul); - participantul va trebui să se gândească la anumite aspecte ale identității lui, aspecte personale pe care le apreciază dar și la cele pe care le displace și va încerca să le deseneze sub forma unor simboluri. - timpul trebuie să fie suficient pentru a le putea permite participanților să reflecteze asupra mai multor elemente ale identității lor (familie, naționalitate, educație, sex, religie, roluri jucate în societate, apartenențe la anumite grupuri). - pot fi ghidați spre anumite aspecte cu următoarele întrebări (care pot fi scrise și afișate pe o foaie de flipchart): <i>Care sunt elementele care te caracterizează pe tine ca persoană? Cum te-ai descrie? Care sunt valorile morale importante pentru tine? Ce te face pe tine să fii cine ești acum? Ce te face să te simți confortabil sau incomfortabil? Cum te simți ACUM, în acest moment? Cine și ce te influențează cel mai mult?</i> - după scurgerea timpului (cel puțin 10 minute), participanții sunt rugați să se grupeze în grupuri mici (2-5 persoane) și să-și împărtășească impresiile despre desen, atât cât vor ei: cum se văd pe ei, cum sunt văzuți de ceilalți, ce îi	Întrebări pentru dezbateri • Cum a fost să faci desenul, ușor sau greu? De ce? • Care a fost cel mai ușor lucru la care să te gândești despre tine? Dar cel mai dificil? • Care sunt beneficiile autorefecției? • De ce identitatea este atât de importantă pentru tine și pentru ceilalți? • De ce este necesar să ne înțelegem pe noi mai întâi ca să îi înțelegem pe ceilalți și

influențează, care sunt punctele lor de referință, cum atitudinile și percepțiile se schimbă în timp și de ce, cum se produc schimbările și ce legături se creează, care este atitudinea față de lucrurile pe care le displac la ei înșiși și de unde vin aceste aspecte. - în fiecare grup există un facilitator care să modereze discuția și să dea șansa fiecărui participant să vorbească despre desenul său. - se discută apoi în grupul mare, sub formă de dezbateri.	să înțelegem diversitatea?
2. Ipostaze ale identității – Shrek – Capcăunul <i>La această activitate invitatul este Shrek, un personaj de desene animate cunoscut tuturor. El va vorbi participanților despre conceptul de identitate și îl va explica cu ajutorul filmului „Shrek” și al unei metafore: o ceapă cu mai multe foi/straturi.</i> - se pleacă de la următorul script/scenariu sau secvență de film: <i>Măgarul: Nu înțeleg. De ce nu folosești niște trucuri d-ale tale, de capcăun, asupra Lordului Farquaad? Calcă-l în picioare, asediază-i cetatea, macină-i oasele și fă-ți pâine din ele, chestii dastea de capcăun.</i> <i>Shrek: Ah, da, știu ce să fac. Să decapitez tot satul... și să le pun capetele pe un băț, apoi, cu un cuțit, să le tai splina și să le beau sângele. Ce zici de asta, sună bine?</i> <i>Măgarul: A..nu, nu sună bine, chiar nu.</i> <i>Shrek: Pentru cultura ta generală, capcăunii sunt altfel decât cred oamenii.</i> <i>Măgarul: De exemplu?</i> <i>Shrek: Exemplu? Bine, hmmm, capcăunii sunt ca și cepele.</i> <i>Măgarul: [adulmecând] Miros urât?</i> <i>Shrek: Da... Nu!</i> <i>Măgarul: Te fac să plângi?</i> <i>Shrek: Nu!</i> <i>Măgarul: Dacă le lași la soare se îngălbenesc și încep să incolțească?</i> <i>Shrek: Nu! Cu straturi! Ceapa are straturi! Capcăunii au straturi! Ceapa are straturi! Înțelegi? Și capcăunii și ceapa au straturi! (oftează)]</i> <i>Măgarul: Ah, amândoi aveți straturi. Aha. (adulmecă). Dar știi, ceapa nu place tuturor. Prăjiturile însă da! Toata lumea e înnebunită după prăjituri. Și prăjiturile au straturi.</i> <i>Shrek: Nu mă interesează...ce place tuturor. Capcăunii nu sunt ca prăjiturile.</i> <i>Măgarul: Știi ce mai place tuturor? Înghețata. Ai întâlnit tu vreodată vreo persoană căreia să-i zici “Hai să mâncăm niște înghețată”și ea să zică “Nu, nu-mi place înghețata!”? Înghețata e delicioasă!</i> <i>Shrek: Nu! Creatură minusculă și iritantă ce ești! Capcăunii sunt ca cepele.</i> <i>Punct. Pa-pa. La revedere!</i> <i>Măgarul:Dar înghețata este cel mai delicios lucru de pe pământ!</i> - cu acest fragment se deschide discuția despre modelul foi de ceapă - pe tablă sau pe foi de flipchart se desenează „diagrama cepei”, în care straturile sa fie: - Aspecte vizibile - îmbrăcăminte, felul în care mănâncă, etc. - Limbajul și simbolistica – felul în care vorbește și cum folosește cuvintele, etc. - Acțiuni repetitive, rutină, ritualuri – mersul la biserică, mersul la magazine, etc. - Eroi și modele - Valori, norme morale, standarde sociale - fiecare participant desenează o ceapă în care să-și reprezinte caracteristicile: cele mai importante către interior și cele mai puțin importante/superficiale, către exterior.	• Ți s-a întâmplat vreodată să fii limitat doar la unul dintre straturile/ caracteristicile tale? Ce s-a întâmplat? Cum ai reacționat? • Ce-ai fi putut face altfel? • Diferența dintre caracteristicile identității tale este clară, bine definită? Ce înseamnă acest lucru? Celelalte caracteristici sunt asemănătoare sau rămân la fel? • Este important ca acestea să rămână neschimbate? Care sunt avantajele și dezavantajele acestui lucru?

- desenele se prind pe tablă cu magneti, iar participanții analizează fiecare desen, încercând să afle mai multe despre colegi.

ACTIVITATEA 2 – PREJUDECATĂ ȘI EGOCENTRISMUL

Sunt două aspecte importante ale acestei activități:

1. În primul rând, ca participanții să-și exprime nemulțumirea pe care ar putea să o simtă din cauza că au fost ușor păcăliți de activitate, de felul în care este privită cultura lor.
2. În al doilea rând, ca participanții să vadă cât de ușor este să ne vedem ca „centrul”, sau ca „regula”, atunci când dăm de ceva diferit, punând accent pe faptul că noi, cu toții, am experimentat ceva de genul acesta la un moment dat al vieții noastre. La sfârșit explică cum fiecare dintre noi poate fi văzut ca „celălalt” iar acesta este lucrul care ne unește.

Obiective de învățare	Materiale de lucru:	Metodele non-formale folosite
Valori – aprecierea altor culturi și respectul față de alte culturi Abilitați - abilitatea de a înțelege percepțiile culturale și egocentrismul Cunoștințe - ce este prejudecata și ce efect are	<i>Textul poveștii printat în mai multe exemplare sau redactat în powerpoint și proiectat.</i>	Joc de energizare: Șarpele năpârlește (10 min) Poveste: Equiano (40 -50 min)

Concepte cheie

- * **Prejudecata:** Atunci când îți formezi o părere despre o persoană pe baza unor prezumții asumate din cauza grupului din care faci parte, fără ca tu să cunoști persoana respectivă. Prejudecățile sunt idei complexe însușite fără ca acestea să fi e dovedite ca fiind adevărate. Minte umană nu poate funcționa fără prejudecăți dar fi ind conștienți de acestea putem să le contracarăm.
- * **Egocentrism:** Credința că propria cultura este superioară celorlalte. Percepția ta asupra lumii este singura validă în fața celorlalte.

Descrierea activităților: 1. Șarpele năpârlește - participanții se așează într-o linie, unul în spatele celuilalt. - li se spune să pună mâna dreaptă între picioare la nivelul genunchilor, apoi să prindă mâna celui din față cu mâna lor stângă. - după ce au reușit să întruchipeze un șarpe, acest șarpe trebuie să năpârlească – ultima persoană trebuie să ajungă în locul primei persoane, fără să-și dea drumul la mâini. - la sfârșit trebuie să îmbrace la loc șarpele.	
2. Equiano: - pentru această activitate se folosesc extrase dintr-o carte scrisă de un african (Oladuah Equiano) în sec. 18, la primul său contact cu civilizația europeană. Scopul acestei activități este de a oferi șansa participanților să-și examineze propriile concepții culturale, propriul centrism. - la început elevilor nu li se spune nici numele activității, nici rolul ei, pentru că ar putea să-și dea seama de la bun început de profilul scriitorului. - elevilor li se spune cp vor asculta o serie de fragmente dintr-o carte care descriu experiențele unei persoane. Ei vor trebui să-și imagineze personajul și să îi alcătuiască un profil. Fragmentele vor fi citite pe rând, unul câte unul. - la sfârșitul fiecărui fragment se va face o mică pauză pentru a le îngădui participanților să reflecteze asupra textului și asupra personajului. - elevii scriu notițe ca să îi ajute la caracterizarea personajului. - elevii sunt rugați să nu vorbească în timp ce se citesc textele - se citește primul fragment după ce se verifică înțelegerea activității de către fiecare participant • Îmi era frică că o sa fiu omorât, (...) oamenii arătau și se purtau într-un mod	• Ați fost surprinși sau șocați atunci când vi s-a dezvăluit identitatea scriitorului? • V-ați identificat cu scriitorul sau cu lucrurile descrise? • Sunteți surprinși de felul în care sunt văzute culturile (vest) europene? • Acest lucru ne învață ceva despre prejudecăți – prejudecățile

<i>sălbatic.</i> • <i>urma să fim mâncați de acești (...) oameni cu înfățișarea (...), fețele și părul oribile?</i> • <i>Eram uimit de felul în care mâncau fără să se spele pe mâini.</i> • <i>Eram uimit de felul în care se purtau cu oamenii morți.</i> • <i>Eram total nefamiliarizați (nu știam nimic despre) cu înjurăturile lor (limbajul vulgar) și toate cuvintele acelea abuzive pe care le foloseau.</i> • <i>Nu puteam să nu observ suplețea femeilor și m-am gândit ca nu erau la fel de modeste (pure) ca femeile noastre.</i> - elevilor li se cere un feed-back, rugându-i să împărtășească grupului profilul alcătuit de ei și să discute cine este de acord și cine nu. Se formează în linii mari grupurile de opinie. - se continuă lectura fragmentului • <i>Mă surprindea faptul că nu făceau nici un fel de sacrificiu și nu aduceau nici un fel de ofrandă.</i> - elevii sunt întrebați dacă acest fragment le-a schimbat în vreun fel părerea formată anterior. - se adresează mai multe întrebări despre profilul scriitorului pentru a clarifica anumite aspecte și pentru a vedea care sunt părerile grupului. De exemplu: • cum vă imaginați persoana? • din ce secol credeți că vine? • credeți că scriitorul este european sau non-european? De cele mai multe ori, nu întotdeauna însă, participanții care provin dintr-un mediu cultural european alcătuiesc profilul unui explorator sau misionar european care vine în contact cu o cultură veche, non-europeană. În momentul în care grupul are o părere formată în legătură cu originea scriitorului, li se spune adevărul despre acesta și despre originea textului: „<i>Viața lui Olaudah Equiano sau Gustavus Vassa, Africanul</i>” <i>Scris în 1789.</i> - elevii primesc textul complet: <i>Îmi era teamă că o să fiu omorât, albi arătau și se purtau, cum credeam eu, într-un mod foarte sălbatic: urma să fim mâncați de albi, aceștia care arătau groaznic, cu fețele roșii și părul despletit? Nu puteam să nu observ suplețea femeilor lor și mă gândeam că nu erau atât de inocente precum femeile africane.</i>	propriu? • De unde vin aceste viziuni? Ce este prejudecata, mai exact? (poți avea o foaie de flipchart pregătită cu definiția prejudecatii) • Care sunt efectele pe termen lung ale prejudecății? • Poți folosi ce-ai învățat din aceste fragmente în viața de zi cu zi?
---	---

ACTIVITATEA 3 – STEREOTIPURI ȘI PREJUDECĂȚI

Obiective de învățare	Materiale de lucru:	Metodele non-formale folosite
Valori – respectul și toleranța față de alte persoane fără influența „primei impresii” Abilitați - abilitatea de a recunoaște un stereotip de la prima impresie - abilitatea de a conștientiza cum stereotipurile afectează relațiile interumane - identificăm felul în care stereotipurile funcționează și ne influențează	1. Cel puțin 2 poze a două persoane dintr-un ziar 2. Etichete pe care să fi e scrise tipuri de persoane sau caracteristici ale unor persoane	Joc: Prima impresie (40 min) Joc: Atribute și caracteristici (30- 40 min)

Concepte cheie :

- **Stereotipurile** pot fi definite ca generalizări automate față de un grup de persoane atunci când presupunem că toți membrii grupului au aceleași caracteristici (fie ele pozitive sau negative).
- **Prejudecățile** sunt stereotipuri la care se adaugă emoții, sentimente. Pot fi pozitive sau negative, dar de cele mai multe ori folosim acest cuvânt pentru a descrie un sentiment negativ față de un grup de persoane. Stereotipurile și prejudecățile fac parte din viața socială și sunt introduse la vârste fragede, sub forma influenței, de către familie, prieteni sau mass media. De cele mai multe ori le

adoptăm inconștient și le folosim inconștient, fapt care face schimbarea acestui tip de comportament și mai greu de schimbat.

1. Prima impresie: Roagă grupul să se așeze într-un cerc. Dacă grupul este prea mare atunci împarte-l în două grupuri mai mici. Fiecare participant primește o foaie de hârtie cu un desen la care trebuie să se uite, fără să vorbească. Poți alege pentru imagini poze din ziare sau orice alte imagini potrivite pentru această activitate. După ce au primit imaginile, un participant scrie pe o foaie de hârtie prima impresie pe care a avut-o despre imaginea sa, apoi împăturește foaia astfel încât să nu se vadă ce a scris și dă foaia mai departe. După ce fiecare participant a făcut acest lucru, hârtia cu impresii ajunge la prima persoană, care trebuie să o desfacă și să citească ce este scris despre imaginea pe care au primit-o. După ce acest exercițiu se termină, puteți începe discuțiile (dezbateră).	• Ați avut cu toții aceeași impresie la început? Pe ce s-a bazat această impresie? Cum se raportează acest lucru la viața reală – pe ce ne bazăm impresiile inițiale? • Cum credeți că vă văd ceilalți la început? Cum ne influențează prima impresie felul în care ne comportăm cu o persoană? • Ce am învățat în urma acestui exercițiu? Ce o să facem data viitoare când o să formulăm primele impresii despre cineva?
2. Atribute și caracteristici: Spune-le participanților să închidă ochii. În acest timp, lipește-le pe frunte sau spate un post-it cu un cuvânt pe care ei nu îl pot vedea (dar vizibil pentru ceilalți). Roagă-i apoi să se poarte între ei în conformitate cu cuvântul pe care îl văd scris pe fi ecare. Acum puteți începe jocul pe care toți îl cunosc sub numele de „Etichete”. Când au reușit cu toții să se poarte ca atare, dar înainte ca lucrurile să meargă prea departe, poți opri activitatea. Roagă-i apoi pe participanți să petreacă câteva minute în liniște, pentru sine, și să scrie pe o foaie de hârtie care cred ei ca este cuvântul pe care îl poartă, cum s-au simțit față de modul în care au fost tratați și dacă le-a afectat comportamentul. De asemenea trebuie să se gândească dacă au început să se poarte ca un grup. Exemple de cuvinte: o persoană de altă etnie, o persoană cu dizabilități, o persoană în vârstă, etc.	• Ce caracteristici atribuim persoanelor din jurul nostru în viața de zi cu zi? • Crezi că este o caracteristică care să fi e comună unui întreg grup de oameni? • Cum crezi că te-ai simți dacă ți s-ar atribui o însușire bazată pe faptul că aparții unui anumit grup?

ACTIVITATEA 4 – EXCLUDERE SOCIALĂ

Obiective de învățare	Materiale de lucru:	Metodele non-formale folosite
Valori – egalitatea între oameni -solidaritatea și responsabilitatea față de cei în nevoie Abilități - abilitatea de a juca alte roluri în societate și a experimenta, prin simulare, o altă realitate socială - abilitatea de a recunoaște standardele de viață diferite ale oamenilor - abilitatea de a exprima opinii despre standardele de viață dorite - înțelegerea modului de luare a deciziilor condiționate de valorile personale; studierea alternativelor și a consecințelor.	Hârtie și pixuri pentru fiecare participant	Joc de spargere a gheții: Intrusul (15 min) Poveste: Evadarea (35 min)

Concepte cheie:

- **Includere/ Excludere socială:** *Includerea socială este procesul prin care se încearcă integrarea în activități a tuturor membrilor societății, indiferent de experiențele acestora, pentru a-i ajuta să se dezvolte. Într-o societate, pentru a ajunge la includere, asigurarea unui venit și a unui loc de muncă*

nu sunt suficiente. Gradul de includere pe care îl oferă o comunitate este dat și de dorința de a reduce inegalitatea, de a ajunge la un echilibru între membrii comunității și între drepturile și obligațiile pe care le are fiecare membru.

Descrierea activităților 1. Intrusul - elevii se grupează în funcție de culoarea ochilor (sau de altă caracteristică fizică) - grupul cu cei mai puțini participanți (de exemplu cei cu ochii verzi) trebuie să iasă afară din cameră. - se va desemna câte un observator pentru fiecare grup, preferabil din exteriorul clasei - ceilalți elevi formează un cerc în care să nu permită pătrunderea altor participanți. - cei de afară se întorc, unul câte unul, încercând să pătrundă în interiorul grupului mare. - observatorii trebuie să își noteze tacticile folosite atât de cei din grupul mare, cât și de cei care vor să pătrundă în interiorul acestuia, și să noteze și replicile folosite de participanți. Care au fost tacticile folosite de participanți? - activitatea continuă până majoritatea participanților a încercat rolul de intrus.	Întrebări pentru dezbateri 1. Cum te-ai simțit făcând parte din grupul mare? Cum te-ai simțit ca intrus? Care au fost tacticile folosite? Ce și-au spus participanții? Recunoașteți acest tip de comportament în viața reală? 2. Cine sunt “intrușii” în societatea noastră? Ce ați putea voi face pentru a ajuta la integrarea intrușilor în societatea noastră? Care dintre cele două grupuri va veni cu cea mai bună soluție? Este mai ușor să ajungi la o concluzie atunci când toată lumea gândește la fel sau atunci când sunt păreri diferite?
2. Evadarea Aceasta este o activitate despre abandon, a lăsa totul în urmă și încercarea de a găsi un nou cămin. Fiecare participant trebuie să aibă o foaie de hârtie și un pix. Elevii ascultă povestea și urmează instrucțiunile. După fiecare instrucțiune elevii primesc timp să îndeplinească cerința. <i>(Se poate lăsa mai mult timp pentru clasele mai mici, sau timp limitat, pentru a sublinia ideea de a lua decizii importante într-un timp scurt, sub presiune.)</i> Povestea <i>În țara noastră a avut loc un război și cei care au preluat puterea au interzis orice formă de organizare. Tu, ca tânăr în grupul tău trebuie să părăsești fie grupul, fie țara. Știi cât de mult înseamnă acest grup pentru tinerii care au trecut prin război și decizi să rămâi în grup, dar pregătit să fugi (să evadezi). Pregătindu-te să fugi, trebuie să îți faci o listă cu cele mai importante 10 lucruri pe care vrei să le iei cu tine.</i> 1. Instrucțiuni: Elevilor li se acordă 3 minute pentru a scrie o listă cu cele 10 lucruri pe care vor să le ia cu ei – pot fi lucruri, valori, emoții sau orice ar putea încăpea într-o valiză. <i>A sosit momentul evadării. Îl rogi pe un pescar să te ajute, el acceptă, dar costă 10000 euro și poți lua cu tine doar o geantă mică în care să-ți încapă cele 10 lucruri. Începi să strângi bani; pașaportul și banii îi ții tot timpul asupra ta, chiar și atunci când dormi. Într-o noapte auzi o mașină oprind în fața casei tale. Ești foarte speriat! Sari din pat și începi să te îmbraci în mare grabă. În momentul următor auzi o bătaie în ușă și pe cineva strigând afară. Îți dai seama că trebuie să sari pe fereastră și să fugi pe ieșirea din spate. Iei cu tine geanta și sari. Pentru că nu ai avut suficient timp nu ai luat decât 5 din cele 10 lucruri pe care le pregătiseși.</i> 2. Instrucțiuni: Redu lista la 5 lucruri pe care le poți lua cu tine.	După citirea poveștii • Cum te-ai simțit când a trebuit să alegi 10 lucruri pe care le poți lua cu tine? • Ce ai simțit când a trebuit să mai renunți la unele din ele? • Ai cunoscut pe cineva care a trecut prin ceva asemănător? • Cunoști momente în istorie când oamenii au fost obligați să părăsească țara sau locul natal din cauza opresiunii sau a altor factori? • De câte ori ai judecat un refugiat? • Cum reacționează românii când văd oameni de alte naționalități în țara lor? <i>Discuția poate merge spre problema refugiaților, a celor care solicită azil</i>

Fugi în plină noapte, când toată lumea este agitată și îți dai seamă că dacă ești văzut, ești un om mort. Te strecoari în port și îl trezești pe marinar. El îți spune că este prea riscant să plecați atunci și că trebuie să așteptați într-un container până a doua zi, alături de mai mulți oameni care așteaptă să fugă. El îți va spune când puteți porni în siguranță. Dimineața foarte devreme vine și spune că este timpul să plecați. Tu nu ai avut suficient timp să strângi toți banii dar pescarul este îngăduitor și îți spune că îi poți da toți banii pe care îi ai și două dintre cele mai prețioase lucruri pe care le-ai luat cu tine.

3. Instrucțiuni: Mai scoate două lucruri de pe listă.

Ajunși în barcă și vezi că sunt mult mai mulți oameni care vor să fugă. Este foarte aglomerat și miroase urât. Odată ajunși în larg, din cauza valurilor și a aerului închis, unora începe să li se facă rău. Un copilăș care stă lângă tine varsă sticla de apă peste lucrurile tale. Iei geanta și reușești să salvezi doar două lucruri, cel de-al treilea fiind distrus, ca și geanta.

4. Instrucțiuni: Lasă pe listă doar două lucruri.

Când te așezi cu cele două lucruri rămase, barca se oprește brusc și cineva strigă că trebuie să părăsiți ambarcațiunea. Este foarte întuneric și în fugă, te împiedici de ceva și scapi din brațe unul din cele două lucruri care ți-au mai rămas.

5. Instrucțiuni: Mai lasă doar un lucru pe listă.

Părăsești barca și îi urmezi pe ceilalți în pădure. Ești rănit după căzătură și nu vezi încotro mergi. Dintr-o dată apare ceva foarte luminos în fața ta și cineva strigă „Stop!” și continuă să vorbească într-o limbă pe care nu o înțelegi. Te oprești și polițistul care a strigat „Stop!” vine la tine. Te ia la secție și începe să te interogheze. Nu înțelegi ce spun dar reușești să le spui numele și de unde ești. Polițiștii încep să vorbească între ei și dintr-o dată te iau și te duc în altă parte. Ești confuz, obosit și mai ales speriat. Acum îți dai seama că ai ajuns undeva, dar nu știi cât timp vei putea rămâne aici...

politic, a imigranților, a românilor care lucrează în străinătate, sau a străinilor care lucrează în țara noastră.

ACTIVITATEA 5 – DISCRIMINARE ȘI EXCLUDERE

Principiul activității este acela de a pune participanții în situația de a juca „rolul” altcuiva din societate și a experimenta prin simulare o altă realitate socială; de a experimenta situația unui statut privilegiat sau excluderea din societate; de a da posibilitatea participanților să reflecteze cu privire la inegalitate, excludere socială, stereotipuri, stigmat.

Obiective de învățare	Materiale de lucru:	Metodele non-formale folosite
Valori – compasiunea față de persoanele care sunt în risc de excludere socială - toleranța și respectul față de cei care sunt diferiți de noi Abilități - abilitatea de a juca rolul altei persoane și de a experimenta, prin simulare, un alt fel de viață Cunoștințe - ce înseamnă excluderea sau includerea persoanelor cu mai puține șanse/opportunități - ce este discriminarea și care sunt efectele ei	Carduri cu descrierea rolurilor; Bomboane/Mărgel colorate (cel puțin 10 de persoană).	Joc de rol: Strada IN-Egalității (60 min).

Strada IN-Egalității - elevii sunt organizați într-un cerc, așezați pe scaun - fiecărui participant i se dă un card cu descrierea unui rol pe care trebuie	Întrebări pentru dezbateră 1. În plen, participanții spun cum s-au simțit. Sunt apoi
---	--

să-l joace (să și-l asume) pe durata activității. Elevii își atribuie câte un nume după ce își citesc rolul. (*O strategie de lucru ar fi ca fiecare participant să joace rolul unei persoane de sex opus*).

- elevilor li se explică faptul că li se vor adresa mai multe întrebări. Dacă trebuie să răspundă la o întrebare cu „da” atunci ei pot lua o bomboană/mărgea din cutia care este așezată în mijlocului cercului. Dacă trebuie să răspundă cu „nu” atunci ei trebuie să înapoieze o bomboană/mărgea.

Pentru că ei interpretează un rol, trebuie să ia anumite decizii atunci când răspund la întrebări, în numele rolului pe care îl interpretează, folosindu-și propria experiență de viață și imaginația. Atunci când ei primesc bomboane/mărgele trebuie să le adune într-o grămăjoară vizibilă pentru toată lumea. La început toți participanții primesc câte 5 bomboane/mărgele. Dacă un participant rămâne fără bomboane/mărgele, ea/el trebuie să facă un semn (poate ridicând mâna) ca să arate că „a ieșit din joc”. Se poate atrage atenția asupra fenomenului de excludere cerându-i elevului să se mute mai în spate pe durata restului activității.

La sfârșit, participanții trebuie să își numere bomboanele/ mărgelele. Unii participanți pot avea mult mai multe bomboane/ mărgele decât alții. *Situațiile vor fi create cu ajutorul unor întrebări.* – fiecare întrebare se va citi de două ori, verificând că fiecare elev a înțeles întrebarea. Dacă participanții nu sunt siguri de răspunsul lor, încurajează-i să se imagineze pe ei înșiși luând decizia potrivită:

Întrebări orientative:

- Ai drept de vot?
 - Crezi că ai șanse să devii membru al Parlamentului?
 - Te simți confortabil să vorbești deschis despre orientarea ta sexuală?
 - Te simți în siguranță când mergi singur/ă acasă, noaptea, pe întuneric?
 - Ai șanse să mergi la facultate?
 - Poți citi un ziar sau să completezi un formular?
 - Ai dreptul la asistență medicală gratuită?
 - Ai dreptul să călătorești în străinătate?
 - Ai dreptul la educație gratuită până la 18 ani?
 - Tu și familia ta câștigați suficient cât să duceți o viață decentă?
 - Ai acces la internet?
 - Limba pe care o vorbești este limba oficială a țării tale?
 - Te simți parte integrantă a societății în care trăiești?
 - Ai un computer acasă?
 - Ți este ușor să folosești mijloacele de transport în comun?
 - Vă este ușor, ție sau părinților tăi, să găsiți un loc de muncă?
- profesorul adresează întrebările și se asigură că elevii iau sau pun bomboanele/mărgelele conform instrucțiunilor.

❖ *Este evidentă paralela făcută între activitate și viața reală – viața socială a celor privilegiați, puterea de a fi „inclus” în loc de „exclus”. De aceea modul în care am ales să numim aceasta activitate arată atât inegalitatea din societate cât și privilegiul de a fi inclus în societate și „calitatea” vieții adusă de acest privilegiu/statut.*

❖ *Întrebările adresate depind foarte mult de ceea ce se vrea a fi scos în evidență cu această activitate. Profesorul poate influența direcția înspre care se duce discuția. Este foarte important să se*

împărțiți în grupuri mai mici pentru a-și prezenta rolurile și pentru a discuta despre experiența lor:

- Cum s-au simțit în roluri?
- S-au simțit confortabil sau excluși?
- Cei care au rămas fără bomboane și s-au simțit excluși sunt rugați să explice cum s-au simțit.
- Credeți că activitatea reflectă viața reală?
- Credeți că activitatea evidențiază diferențele și inegalitățile din societate mai mult decât credeți înainte?
- Vi s-a părut ușor sau greu rolul pe care l-ați interpretat (pentru că v-ați putut identifica cu personajul sau cunoașteți pe cineva într-o situație similară)?
- Dacă v-a fost greu, de ce și cum ați luat deciziile? De unde provenea informația?
- Deciziile luate au fost bazate pe stereotipuri?
- Dacă vi s-ar pune din nou întrebarea, ați răspunde diferit?
- V-ați simțit incomod jucând acest rol, v-ați văzut ca o victimă?
- Ați venit în contact cu cineva (persoană tânără) care avea o situație similară? Ce părere ai despre acea persoană în viața reală?

analizeze și subiectul stigmatizării și cum deciziile pe care le-au luat pentru personaj arată cum se folosesc stereotipurile, etichetările și cum se subapreciază adevărata valoare a altor persoane.

Strada (IN)-Egalității – Descrierea rolurilor

Ești un tânăr de 19 ani, ucenic la o tâmplărie; lucrezi pentru o companie. Mai ai 2 ani până o să ajungi un tâmplar profesionist. Ești singur și stai într-o casa cu chirie, împreună cu alte 3 persoane. De curand ai avut probleme cu poliția, pentru că ai condus fără permis. Pentru a te duce la lucru trebuie să mergi cu mașina (să conduci), așa că ești destul de îngrijorat.	Ai 17 ani și școala merge foarte bine. Speri să mergi la facultatea de drept și să devii avocat. Dar în același timp esti și foarte bun la fotbal. Locuiești cu mama ta. Mama ta este originară din Nigeria și a sosit aici înainte să te naști tu. Tatăl tău a rămas în Nigeria. Vorbești fluent 2 limbi și cunoști și limba mamei tale.	Ai 22 de ani și esti șoferiță de autobuz. Trebuie să auzi toate prostiile spuse despre femeile care conduc, dar tu ești un foarte bun conducător auto (mai bună decât majoritatea bărbaților care se enervează foarte repede). Ai închiriat o cameră într-o casă cu grădină. Îți place la nebunie grădina ta și plantezi flori și legume. Prietenii tăi cred că ești o ciudată. În timpul liber studiezi și meditația.
Ai 17 ani și te afli într-un centru de detenție pentru minori. Ai de îndeplinit o sentință de 1 an pentru furt – furai de mult timp biciclete și mașini. Nu ai nicio califi care. Când termini de ispășit pedeapsa vrei să-ți găsești de muncă și un loc al tău. Nu crezi că părinții te-ar mai lăsa să stai cu ei (poate doar pentru câteva zile).	Locuiești într-un centru pentru tineri cu nevoi speciale. Cu toate că ai 18 ani oamenii zic că te porți ca un copil de 14 ani. Câteodată nu înțelegi unele lucruri, cum ar fi mersul trenurilor și altele, dar este o fată de care ești îndrăgostit și cu care vrei să te însori. În atelierul de la centru faci mese și scaune care sunt vândute, iar banii pe care îi iei îi strângi pentru nunta ta.	Ai 23 de ani și faci o cercetare post-universitară în embriologie. Ești foarte interesat de aspectele etice ale acestui domeniu, cum ar fi fertilizarea in vitro (FIV), clonarea, selecția genului, etc. Ai scris două eseuri pe care sperii să le publici. Ești de părere că publicul trebuie să știe ce se întâmplă în domeniu și că are un cuvânt de spus. Locuiești în căminul universității și cânti într-o formație care te plătește foarte puțin.
Ai 19 ani și lucrezi la un atelier auto ca instalator de sisteme hi-fi (DVD, CD, Audio). Ești foarte bun în ceea ce faci și lucrezi și în particular. Locuiești în același apartament cu fratele tău mai mic. Ești un foarte bun jucător de tenis de masă. Ți-ar plăcea ca viața ta să rămână neschimbată.	Ești managerul unui magazin de încălțăminte. Nu este magazinul tău, dar câștigi bine. La 21 de ani te simți mulțumit de viața și realizările tale. Încă locuiești cu părinții tăi dar te gândești să te muți singur. Ceea ce te interesează cel mai tare este asociația în care activezi pentru că ești președintele asociației. Asociația se ocupă de multe proiecte de mediu de care ești foarte pasionat.	Ești un tânăr de 22 de ani, fără serviciu. Ai o diplomă în Arta Contemporană dar de un an îți cauți de muncă și nu găsești nimic în domeniu. Locuiești acasă, cu părinții. Amândoi sunt pensionari, dar tatăl tău mai face șoferie pentru a câștiga sufi cienți bani pentru plata facturilor. Tu lucrezi într-un bar dar sperii să găsești o slujbă în domeniul tău.
Ai 22 de ani și ești în ultimul an de facultate – vei deveni doctor. Tu sperii să devii chirurg. Tatăl tău este mândru de tine – deține propria lui farmacie. Când o să termini școala o să pleci într-o vacanță lungă, undeva unde e	Ești un tânăr de 16 ani. Ai doi frați mai mari, unul de 26 de ani și căsătorit, celălalt de 19 ani. La școală ești la un nivel mediu și nu esti prea sigur pe tine pentru examenele care urmează. Tatăl tău este electrician și lucrează la	Ești un tânăr de 19 ani. Ai terminat școala fără nicio califi care și mama ta îți spune că îți pierzi timpul, dar tu de fapt nu ai fost încurajat să faci nimic. Tatăl tău este originar din altă țară și s-a mutat aici cu mult timp înainte ca

cald; nu știi sigur dacă o să mergi cu iubita ta sau cu prietenii tăi de la facultate – e mai amuzant cu prietenii!	primarie. Mama ta este casnică dar muncește și ca voluntar cu oameni în vârstă. Nu prea vrei să faci același lucru ca și tatăl tău, de fapt, nu știi sigur ce vrei să faci.	tu să te naști. Cu toate astea, unii oameni te tratează ca și când ai fi un străin. Ai un serviciu cu jumătate de normă într-un depozit.
Ești o tânără de 16 ani care a venit în țara asta acum 1 an. Se întâmplau multe infracțiuni în țara de unde ai venit. Acum locuiești cu o familie foarte drăguță, dar care nu prea te înțelege – obiceiurile tale religioase sunt foarte diferite de ale lor. Ai învățat limba la școală dar îți este destul de greu să scrii în limba de aici. Nu știi ce se va întâmpla în viitor (când o să ai 18, 20, 25 ani).	Ești o tânără de 19 ani și ai un frate. Ești refugiată. Nu ai cetățenie, cu toate că ești în țară de 6 ani. Vorbești 3 limbi. Tatăl tău nu are serviciu iar mama ta câștigă niște bani din cofatură. De când ai venit aici ai schimbat 6 locuințe. Ai un iubit care nu face parte din aceeași cultură ca tine.	Ai 19 ani și locuiești cu părinții. Lucrezi într-un supermarket, aranjezi marfa pe rafturi și etichetezi produsele. Vroiai să lucrezi într-o bancă, dar nu ai cunoștințe de matematică. Până și matematica de bază ți se pare foarte dificilă – de aceea nu te lasă să lucrezi la casă. Când încerci să calculezi ți se pare că cifrele se mișcă și totul este foarte frustrant. Tocmai te-ai despărțit de prietenul tău.
Ai 21 de ani și ești model de la 17 ani. La început ai pozat pentru cataloage dar acum ai început să lucrezi pentru reviste internaționale. Locuiești în oraș într-un apartament foarte drăguț, pe care sperai să îl cumperi în viitor. Părinții tăi locuiesc într-o casuță la țară și din când în când le dai bani. Asta te face să te simți foarte mândră de tine	Ai 19 ani și ești secretară la o agenție de turism. Vorbești limba ta natală, engleza și limba mamei tale. Faci foarte multe lucruri administrative și dai și multe telefoane. Ai abandonat școala cât de repede ai putut, așadar nu ai prea multe cunoștințe, dar agenția se bazează foarte mult pe tine. Îți place ceea ce faci, dar începi să crezi că ai putea face ceva mai interesant și în domeniul culturii și al turismului.	Ai 16 ani. Tatăl tău este taximetrist și mama ta este bucătăreasă la o școală. La școală îți merge bine. Nu știi sigur ce vei face când vei fi mare, dar toată lumea te forțează să iei decizii și nu înțelegi de ce, când este atât timp! Îți place foarte mult muzica, ca și prietenelor tale, iar băieții pe care îi plăci sunt cei care știu să danseze.

ANEXE

1. DEFINITII

Discriminarea este diferența de tratament a două sau mai multe persoane aflate în situații identice sau comparabile sau dimpotrivă tratarea identică a unor persoane aflate în situații diferite atât timp cât un asemenea tratament nu are nici o justificare obiectivă.

- Discriminarea se caracterizează prin reunirea a două elemente, mai precis tratarea diferită a unor persoane aflate în situații identice sau comparabile (sau, dimpotrivă, tratarea identică a unor persoane aflate în situații diferite), pe de o parte, și lipsa unei justificări obiective pentru un asemenea tratament, pe de altă parte.
- Discriminarea reprezintă orice deosebire, excludere, restricții sau preferință pe baza criteriilor prevăzute de legislația în vigoare. Legislația românească, în principal Constituția României, dar și legile speciale, prevăd următoarele criterii: rasa, naționalitatea, etnia, limba, religia, categoria socială, convingerile, sexul, orientarea sexuală, vârsta, handicapul, boala cronică necontagioasă, infectarea HIV, apartenența la o categorie defavorizată, alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.
- Discriminarea, ca opus al echității, este definită ca fiind practica ilegală de a trata mai puțin favorabil pe unii indivizi în comparație cu alții, din cauza că sunt diferiți ca sex, rasă, religie etc. Înseamnă a trata mai puțin favorabil un grup în comparație cu altul, pe un motiv nejustificabil.

2. LEGISLAȚIE

- Ordonanța nr. 137 din 31 august 2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- Hotărârea Guvernului nr. 1194/2001 privind organizarea și funcționarea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării
- Legea nr. 202 din 19 aprilie 2002 privind egalitatea de șanse și de tratament între femei și bărbați
- Hotărârea nr. 484 din 23 mai 2007 privind aprobarea Statutului Agenției Naționale pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați
- Lege nr. 448/2006 din 06/12/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap
- Ordonanța nr.14 din 30 ianuarie 2003 privind înființarea, organizarea și funcționarea Autorității Naționale pentru Persoanele cu Handicap
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 78 din 7 octombrie 2004 pentru înființarea Agenției Naționale pentru Romi
- Ordonanța de urgență 89 din 21 iunie 2001 pentru modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal referitoare la infracțiuni privind viața sexuală

3. INSTITUȚII PUBLICE DIN ROMÂNIA CARE PROMOVEAZĂ DIVERSITATEA

- Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării www.cncd.org.ro
- Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați
- Agenția Națională pentru Persoanele cu Handicap www.anph.ro
- Agenția Națională pentru Romi www.anr.gov.ro
- Departamentul pentru Relații Interetnice <http://www.dri.gov.ro/>